

Voorwoord

Natuurpunt is een nieuwe weg ingeslagen wat het aanbieden van opleidingen betreft. Al vele malen richtten we in de streek een cursusreeks "Natuur-In-Zicht" en "Natuurgids" in. Dit gebeurde steeds in samenwerking met het C.V.N. (Centrum voor Natuur- en milieueducatie). De eerste cursus richtte zich tot mensen met weinig of geen voorkennis van de natuur. De cursus Natuurgids leidde mensen op om de meer uitgebreide kennis over natuur- en milieu, die ze tijdens 30 lessen en wandelingen opdeden, te kunnen uitdragen tijdens natuurwandelingen of voordrachten of in het onderwijs of in het verenigingsleven.

Met een nieuw cursustraject wil Natuurpunt nu een basiskennis meegeven aan **iedereen** die begaan is met natuur- en milieubehoud. Dit cursustraject heeft 3 niveaus: een instapcursus, een basiscursus en vervolgmodes.

De instapcursus heet **"Natuur voor groentjes"**. Hij is niet zozeer gericht op kennisverwerving maar, meer nog dan de cursus Natuur-In-Zicht, op **natuurbeleving**.

Kennisverwerving is wel de doelstelling van de cursus **"Natuur in je streek"**. Deze cursus legt een ruime basis voor iedereen die meer wil weten over de natuur of die zich actief wil inzetten voor één of andere vorm van natuurbehoud. Men kan zich door zelfstudie of in vervolgmodes verder bekwamen tot natuur- of landschapsgids, natuurbeheerder, natuuronderzoeker (studie, inventarisatie) of in natuurbeleid. Het niveau van de basiscursus is dus vergelijkbaar met de cursus Natuurgids, maar alle aspecten rond de "technieken van het gidsen" zijn eruit gehaald (en die vind je terug in een vervolgmodes).

Wat is dan nog het verschil tussen een vervolgmodes Natuurgids of een vervolgmodes Landschapsgids? De doelstellingen zijn identiek, maar de module Landschapsgids spitst zich toe op de eigen streek, voor Meanderland dus "de Kempen", terwijl in de module Natuurgids alle biotopen aan bod komen (bv. ook die van de kuststreek). Deelnemers aan een vervolgmodes krijgen een leerattest.

De Natuurpunt afdelingen van Meanderland hebben besloten om dit hele cursustraject samen te organiseren. Verder in deze Meander vind je alle gegevens over de instapcursus "Natuur voor groentjes" in het najaar 2010 en een eerste aankondiging van "Natuur in je streek" in het voorjaar 2011. Nadien volgen dan zeker nog de modules Natuurbeheer en Landschapsgids en allicht ook specialisatiemodes die door onze verschillende werkgroepen zullen worden ingericht (rond vogels, waterleven, insecten, enz....).

Zoals je ziet: voor elk wat wils. We hopen je kortelings op één van onze cursussen te kunnen ontmoeten.

MARC VERACHTERT

Voorzitter Natuurpunt Geel -
Meerhout
September 2010

Het jaar van de roerdomp

Op 4 april werd aan de Kattestaart, een van de vijvers van het Prinsenvpark in Retie de roep van een roerdomp gehoord. Het bericht dat een mannetje roerdomp de Kattestaart als territorium had uitgekozen, ging als een lopend vuurtje rond bij de vogelliefhebbers in de regio. De roerdomp (*Botaurus stellaris*) is immers een zeldzame vogel in Vlaanderen. De kijkwand aan de Kattestaart (officieel de Kattesteertvijver) werd dan ook druk gefrequenteerd, want het hoempen van een roerdomp kon de voorbode van een broedgeval zijn. Het geduld van de vogelkijkers werd meer dan beloond. Voor het eerst sinds menseneugenis broedde er in het Prinsenvpark een roerdomp. Sterker nog, het bleek zelfs om een dubbel broedgeval te gaan.

BOTAURUS STELLARIS

Een roerdomp is een grote geelbruine reigerachtige vogel met over gans het lichaam een grillig zwart gevlekt en dwars gestreept verenkleed. In rietvelden en moerassen waar de roerdomp leeft, geeft dat een ideale schutkleur. Het is een schuwe vogel die zich niet veel laat zien, zeker overdag niet. Als er gevaar dreigt, probeert een roerdomp zich onzichtbaar te maken door de "paalhouding" aan te nemen. Hij staat dan met de snavel naar boven gericht roerloos tussen de rietstengels en versmelt met zijn omgeving. Vliegen doet hij niet veel, meestal niet meer dan een korte vlucht boven het riet. In de vlucht heeft hij iets weg van een uil met brede, ronde vleugels, ingetrokken nek en uitstekende poten. Hij beweegt zijn vleugels minder diep en sneller dan een blauwe reiger. Roerdompen eten vooral vis, kikkers, padden, salamanders, insecten,... maar zetten soms ook kleine vogels en zoogdieren op het menu.

Roerdompen leven solitair. In het voorjaar kiest een mannetje een territorium en lokt hij wijfjes met zijn baltsroep; een ver dragend "u-woemp" dat doet denken aan een misthoorn. Een roerdomp produceert dat vreemde geluid door lucht in zijn keelzak te persen en die met drie tot vijf krachtige stoten weer vrij te laten. De roerdomp broedt van laat in maart tot mei en een mannetje roerdomp heeft soms meerdere wijfjes. Een legsel bevat vier tot zes eieren. Het wijfje bouwt niet alleen het nest, maar broedt de eieren ook alleen uit. Dat broeden neemt drie tot vier weken in beslag. Het wijfje staat ook nog eens alleen in voor het grootbrengen van de jongen. Die jongen verlaten het nest na ongeveer twee weken om in de buurt rond te scharrelen en te klimmen. Na ongeveer acht weken zijn ze vliegvlug.

EEN BEDREIGDE SOORT

De roerdomp heeft het moeilijk in Vlaanderen. In de jaren zeventig telde men nog zestig tot zeventig paartjes, hoofdzakelijk in Limburg en in het oosten van de provincie Antwerpen. Daarna ging het snel bergaf. In minder dan tien jaar tijd stortte de populatie in elkaar. In 1982 waren er nog dertig paren, waarvan acht in de omgeving van Mol, Postel en Kasterlee. Rond 1990 werd de kaap van de tien paren niet meer gehaald. De drastische achteruitgang kwam er vooral door het verdwijnen van geschikte broedbiotopen. Drie opeenvolgende strenge winters in het midden van de jaren tachtig deden de rest. Wetenschappers gaan er vanuit dat de broedende roerdompen in Vlaanderen vooral standvogels zijn die na een dodelijke winter, een periode van vijf tot tien jaar nodig hebben om hun oorspronkelijke populatie te herstellen. De roerdomp

staat dan ook op "De rode lijst van de Vlaamse broedvogels" in categorie 1: "met uitsterven bedreigd".

De laatste tien jaar stelt men een voorzichtig herstel vast. In 2005 telde men in Vlaanderen tien tot twaalf paren; de meeste in het vijvergebied van Midden-Limburg, traditioneel een bastion voor roerdompen. Maar ook daarbuiten zag men een voorzichtige (her)kolonisatie van voormalige broedgebieden.

Zo broedde er in 2001, 2002 en 2003 een koppel roerdompen in De Zegge in Geel; dat was van 1979 geleden. Na 2003 noteerde men in De Zegge geen zeker broedgeval meer. Er zijn wel heel sterke vermoedens van een broedgeval voor 2009 en voor 2010. In 2008 werd de situatie van de roerdomp in Vlaanderen vrij stabiel genoemd, met maximaal 10 tot 14 broedparen. Wat ook opvalt, is de aanwezigheid in Vlaanderen van vrij grote aantallen overwinteraars in de periode 2003-2005. Een toenemend aantal overwinterende roerdompen is dikwijls een voorbode van een stijgend aantal broedgevallen.

OVERWINTERENDE ROERDOMPEN

Sinds 2005 werden er in onze regio in de winter roerdompen waargenomen in het Prinsenveld in Retie (Kattestaart, Grote Kievit en Gertryvijver), aan De Zegge, de Dekshoevevijver en Selguis in Geel, aan de Grote Zandput en de Maat in Mol, de Lange Linneput in Postel, Scheps in Balen, het Goor in Dessel en het Olens broek. Tussen 3 en 10 januari 2009 werden er roerdompen gezien aan de Kattestaart, de Dekshoevevijver, Selguis en de Grote Zandput. Eind januari 2009 doken er

aan de Dekshoevevijver twee exemplaren op. In maart 2009 werd er een hoempende roerdomp gehoord in Scheps en op 11 april zag men er opnieuw een aan de Kattestaart. Misschien overwinterde in 2007/2008 al een roerdomp op de Kattestaart. Van 10 tot 20 februari 2008 werd er een roerdomp gezien. Al snel werd de link gelegd met een waarneming van 25 november 2007. Was het dezelfde vogel?

Dat er dit jaar uitgerekend aan de Kattestaart roerdompen zouden broeden was toch een grote verrassing. Er werd de voorbije winter maar een keer een roerdomp gezien aan de Kattestaart, nl. op 17 februari. Midden januari werden er wel twee opgemerkt aan de Grote Zandput. De Kattestaart is bovendien een relatief kleine vijver voor een roerdomp. Hij is maar goed 4 ha groot en daarvan is slechts ongeveer de helft rietland. Men zal sneller een broedende roerdomp aantreffen in grotere, min of meer aaneengesloten moerasgebieden met uitgestrekte en waterrijke rietlanden. In het broedseizoen bezet een mannetje roerdomp immers gemakkelijk een territorium van 10 tot 20 ha.

TWEE "ROEPSTATIONS"

Maar op 4 april was het zover; een roerdomp liet zich horen in de noordoostelijke hoek van de Kattestaart. Een week later, vanaf 12 april werd de hoempende roerdomp ook gehoord in het kleine rietveld links van de kijkwand. De vogel liet zich aanvankelijk niet zien en een roepende roerdomp is geen garantie voor een broedgeval. Op 18 april bleek uit waarnemingen dat er twee roerdompen op de Kattestaart verbleven. De hoop op een broedgeval groeide. De vogels bleven hun reputatie trouw en lieten zich maar sporadisch zien. Exact een maand later, op 18 mei werd duidelijk dat er niet twee maar drie roerdompen op de Kattestaart zaten. Een mannetje en twee wijfjes leek de logische conclusie. De soort is immers polygaam. Als het eerste vrouwtje op het nest zit, gaat het mannetje opnieuw zijn geluk beproeven. Een mannetje roerdomp dat al gepaard is, kan

dus meerdere "roepstations" hebben. Een nest ligt meestal vlak in de buurt van de plaats(en) waar het mannetje roept en zelden meer dan vijftig meter ervan verwijderd. Op de Kattestaart lagen de twee "roepstations" en dus ook de nesten in vogelvlucht niet meer dan honderd meter uit mekaar.

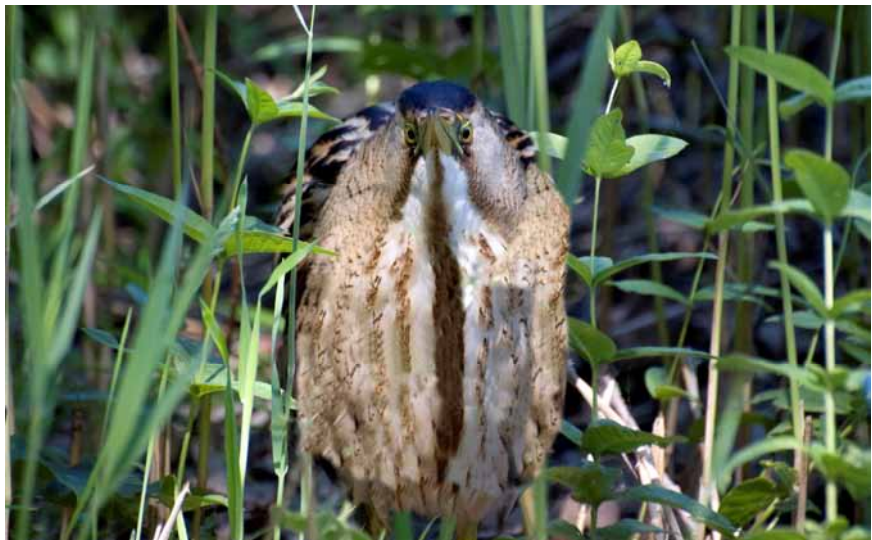
Vanaf half mei waren er bijna dagelijks roerdampen te zien en zwakte de roep van het mannetje sterk af. Veertien dagen later liet hij zich nog amper horen. Men begon ook een

onderscheid te zien tussen de drie vogels. Een roerdomp was duidelijk wat groter, wat donkerder en had een opvallend donkere, bijna zwarte rand aan de vleugels. De twee andere vogels waren iets kleiner, minder donker gekleurd en hadden geen donkere vleugelrand. De grootste was ongetwijfeld het mannetje. Het gewicht van een mannetje schommelt tussen 996 en 1940 gr, dat van een wijfje tussen 867 en 1150 gr. Het veelvuldig heen en weer vliegen van de roerdampen waren voedselvluchten. De wijfjes gingen op zoek naar eten voor hun jongen en vlogen daarvoor regelmatig in de richting van zowel de Grote Kievit als de Gertryvijver.

VIJF JONGE ROERDAMPEN

Op 21 juni werden voor het eerst drie jonge roerdampen gezien. Ze kwamen uit het rietveldje links van de kijkwand en liepen vlak voor de kijkwand door het riet. Daarmee was een eerste broedgeval bevestigd. Vier dagen later, op 25 juni zaten er twee juveniele roerdampen aan de overkant van de Kattestaart. Waren het twee jongen uit het nest naast de kijkwand of kwamen ze uit het verwachte tweede nest? De jongen aan de overkant van de vijver leken in ieder geval al groter dan de drie die men voor de kijkwand gezien had. Op zondagmorgen 27 juni zag men opnieuw de twee jongen aan de overkant van de vijver in het riet zitten, terwijl voor de kijkwand drie andere heen en weer liepen. Een dubbel broedgeval was daarmee bevestigd. Dat de jongen uit het tweede nest niet eerder gezien werden, is niet verwonderlijk. Dit nest –eigenlijk het eerste– lag diep verscholen in het meest ruige stuk rietland van de Kattestaart, ver van de kijkwand.

Einde juni huisden er met drie adulten en vijf juvenielen niet minder dan acht roerdampen in het riet van de Kattestaart! Vanaf begin juli lieten de roerdampen zich nog maar sporadisch zien. Misschien waren de vogels door het zeer warme weer van die dagen overdag minder actief. Allicht was ook het moment aangebroken dat de jongen begonnen uit te vliegen. Voedselvluchten van de volwassen vogels waren dus niet meer nodig. De roerdomp(en) die nog op de Kattestaart aanwezig waren, konden zich opnieuw gedragen als de schuwe vogels die ze zijn. Tussen half juli en begin september werd er maar drie keer een waarneming van een roerdomp op de Kattestaart gerapporteerd. De laatste dateert van 16 augustus toen men een roerdomp een korte vlucht boven het riet zag maken. De rust is weergekeerd aan de Kattestaart. Maar voor de vogelkijkers die er regelmatig de kijkwand frequenteren, blijft 2010 alvast "Het jaar van de roerdomp".

LUC DAMEN

Natuurkroniek Meanderland: Lente 2010

MAART – APRIL – MEI 2010: HOOGTEPUNTEN VOGELS

Op 25/04 viel 1 **Roodhalsfuut** (in zomerkleed) in op de zandput aan trektelpost (TTP) Lommel Maatheide.

Pleisterende **Geeoorde Futen** op Put Rauw Noord: 28/03 (4 ex. in zomerkleed) tot 29/04 (nog 2 ex. ter plaatse). Op 21/05 ook 2 koppels op het Beleven in Reusel.

Voor de grootste verrassing op de TTP zorgden op 3 april 2 onvolwassen **Jan Van Genten** (zie verslag Toon Janssen van deze trekteldag op Birdingkempen of trektellen.be) die hier overkwamen op hun weg naar het zuiden.

Op 06/04 werden 72 bezette nesten geteld in de **Aalscholver**kolonie op put Stroobants Mol. Op 28/04 kregen 28 juvenielen daar een ring omgeschoven en 18 ex. (de grootste ex.) kregen er nog een groene kleurring bij rond de andere poot beginnende met de letters KS... (=3-lettercombinatie). Het INBO zou zo de verspreiding van Aalscholvers binnen en buiten de kolonies proberen op te volgen. Dus uitkijken naar **Aalscholvers** met 1 'groene' poot!

Roerdampen deden het dit voorjaar goed met waarnemingen op de Sahara Lommel (05/03), Mol Den Diel (april) en Mol Grote Zandput (GZP). Maar de plek om Roerdampen in actie te zien was dit voorjaar de Kattestaart Retie met 2 broedgevallen (1 polygaam M). Prachtige foto's werden daar geschoten (zie Birdingkempen forum)!

De **Kleine Zilverreiger** liet zich weer opmerken aan zijn thuisplasje in het Waatjesbos Lommel (19/03 en 22/03) en aan de oude glasfabriek Wezel op 01/04. Geen latere waarnemingen meer.

Op 22/03 vielen nog 22 **Grote Zilverreigers** in op hun slaapplek aan put Stroobants Mol. Later in het voorjaar blijft er nog een enkele jongeling (?) hangen, de rest trekt terug naar de broedkolonies. Een eerste broedgeval hier kan toch niet lang meer uitblijven ...

Purperreigers op doortrek over TTP Maatheide op 07/04 (2 ex.), 21/04 en 27/04 (1 ex.)

Ook **Zwarte Ooievaars** kwamen daar in de kijkers op 16/04 en 16/05. Telkens slechts 1 ex.

Ooievaars laten zich de laatste jaren in toenemende aantallen zien op doortrek (zie www.trektellen.be) met als grootste aantallen over TTP Maatheide op 16/03 (3 ex. + 19 ex.) en op 06/04 (36 ex. in groep). Laatste waarneming op 04/05 (1 ex.) over TTP Maatheide Lommel.

Op 30/04 even sensatie aan Put Mol-Rauw: 2 **Lepelaars** stonden daar 's avonds aan de dam op Verkallen.

Wilde Zwanen trokken over TTP Maatheide op 02/03 (2 ex.) en op 04/03 (5 ex.).

Bij de watervogeltelling van 14/03 vielen 18 **Smienten** in op Kanaalplas Mol. Op 22/03 nog 1 koppel op GZP Mol.

Op 06/03 zaten er ca. 150 **Krakeenden** op de Postelse Wateringen, hun geliefkoosde winterverblijfplaats.

Op 06/03 zwommen er ook 2 koppeltjes **Pijlstaart** in Retie Prinsenspark, maar doortrekkende ex. over TTP Maatheide in de tweede decade van maart: 12/03 (6 ex.), 13/03 (15 ex.) en 16/03 (12 ex.).

Op 13/03 daar ook 16 **Zomertalingen** op doortrek en zoals elk voorjaar nu al bleven er weer 2 koppels hangen op Retie Kievit. Laatste waarneming op 06/05 van 2 MM op Retie Kattestaart. Waar zaten de WW met juv.?

2 adulte MM **Zwarte Zee-eend** lieten zich op 14/03 opvallen op Put Rauw Mol.

Op 07/03 nog 3MM en 5 WW **Nonnetje** op de Grote Sprietput op Den Diel Mol en de laatste **Brilduiker** waarneming kwam van Put Rauw Noord met nog 2 WW op 17/04.

Max. aantal **Wespendieven** op doortrek over TTP Maatheide op 16/05 met 10 solitair trekkende ex.

De eerste doortrekkende **Zwarte Wouw** werd op 24/03 gesignaleerd boven Wezel Bankei. Over TTP Maatheide passeerde op 27/03, 03/04, 19/04, 21/04, 24/04, 26/04, 29/04, 04/05 en 07/05 telkens 1 ex. Op 01/05 ook 1 ex. aan Mol Grote Zandput en op 19/04 aan Retie Prinsenspark zeilden zelfs 3 ex. langs de TTP daar.

De eerste **Rode Wouw** van het voorjaar vloog op 20/03 laag over Mol-Millegem. Vooral in de laatste decade van april veel waarnemingen met 1 of 2 ex. over TTP Maatheide (zie trektellen.be voor alle waarnemingen). Laatste waarneming aldaar op 16/05 met 1 ex.

De dikste roofvogelkrent dit voorjaar was de **Zeearend** die op 27/03 als 20ste (!) roofvogelsoort werd waargenomen aan TTP Maatheide. Dit onvolwassen ex. liet zich rond 16 uur eerst cirkelend opvallen met zijn brede gevingerde vleugels en zijn lichtbruine wigvormige staart om dan in te vallen (?) ter hoogte van Mol Russendorp. Het beest werd later echter niet meer teruggevonden, maar op waarnemingen.be stond op 26/03 wel een waarneming van een Zeearend t.h.v. Maatheide opgemerkt vanuit de trein naar Neerpelt!

Op 06/05 was Tom Vandevenne in het het Olens Broek getuige (vanuit de kijkhut) van een aanval van een **Havik** op een **Wilde Eend** met 4 kuikens. De Havik wou één van de jongen grijpen en kwam daarbij vlak boven het water hangen. De jonge eendjes doken echter onder en de moeder verdedigde haar kroost zo fel dat de roofvogel zonder prooi moest afdruipten. Op 22/05 vond Herman Berghmans bij zijn ringwerk voor het eerst een nest met maar liefst 5 jonge Haviken (allen MM!). In een ander Haviksnest lag een **Steenuil** (foto) als prooirest: dit beestje was door hemzelf op 06/12/09 geringd op 2 km van dit haviksnest bij een wintercontrole van de kasten.

Max. aantal **Buizerden** op trek over TTP Maatheide op 13/03 met 61 ex.

Visarenden kwamen daar door op 07/04, 15/04, 18/04, 26/04 en 08/05. Op 10/05 ook 1 ex. aan Mol GZP.

Paul Verhoeven meldde op 12/03 dat bij hem thuis in de tuin een **Torenavalk** werd aangevallen en dood gepikt door een bende **Kauwen** die toch niet als echt agressieve vogels bekend staan (zie reacties op Birdingkempem forum).

Smellekens trokken langs TTP Maatheide op 11/03, 18/04 (prachtige foto van David Verdonck op Birdingkempem), 19/04, 23/04, 30/04 en 04/05. Op 19/05 vloog op Den Diel nog 1 ex. tegen een raam zonder erge gevolgen evenwel.

Luc Damen genoot op 20/03 aan Mol Vercammen van het koppel jagende en zelfs parende (op de schouw) **Slechtvalken**. Op 03/05 lagen er daar nog 3 eieren in het nest terwijl er in Balen-Wezel die dag al 4 jongen van ongeveer 19 dagen oud geringd konden worden. Ze kregen bovendien een gele kleurring aangeschoven met zwarte letters Y3, Y7, Y9 en YY.

Op 30/05 liet 1 **Kwartel** zich opmerken op Lommel Maatheide. Doortrekker of broedvogel?

Op 07/03 werden 68.000 (!) **Kraanvogels** geteld op Lac du Der in Frankrijk, op 30/03 vlogen over de telpost van Lommel Maatheide nog 9 late ex. naar het zuiden.

Een nieuw beloftevol gebiedje met veel plas dras ligt op de grens van Reusel en Arendonk: het Beleven.

Op 21/05 foerageerden daar zelfs eventjes 2 **Steltkluten**.

Ook gewone **Kluten** lieten zich dit voorjaar weer zien: op 20/03 trokken 14 ex. in groep over TTP Maatheide, op 08/05 passeerden er nog eens 4 ex. De grootste groep van 28 ex. pleisterde op 21/04 even aan de Molse Grote Zandput. En tenslotte nog 1 ex. foeragerend op Retie Kievit op 14/05.

Bontbekplevieren in de regio op 11/04 Mol Grote Zandput (2 ex.) en 08/05 TTP Lommel Maatheide (4 ex.).

Slechts 1 **Morinelplevier** kwam dit voorjaar in de kijkers: op 25/04 over TTP Lommel Maatheide.

Goudplevieren trokken over de TTP op 13/03 (1), 15/03 (59!) en 20/03 (4 ex.). Ook 1 **Zilverplevier** op 08/05.

Op 23/03 1 **Kleine Strandloper** aan Retie Kievit en **Temminck's Strandlopers** werden genoteerd op 09/05 Reusel Beleven (8 ex.) en op 10/05 Mol Grote Zandput (2 ex.)

Op 15/05 ook 1 **Krombekstrandloper** over TTP Maatheide en 11 **Bonte Strandlopers** aan Mol Grote Zandput.

Kemphanen verkiezen Retie Kievit als pleisterplaats op doortrek: op 16/03 (1); 23/03 (3); 12 en 13/04 (1W) en 19/05 (1 ex.) ter plaatse. Op 23/04 trokken 4 ex. samen over TTP Maatheide.

Boswachter Manu liet **Bokjes** opschrikken op Balen De Most op 20/03, 05/04 en 30/04.

Houtsnippen in hun territoria op 05/04 Balen De Most (4 ex.) en op 29/04 Postel Wateringen (3 ex.).

Max. aantallen **Grutto's** werden geteld aan Retie Kievit op 16/03 (18 ex.) en 19/03 (31 ex.).

Ook de max. aantallen **Regenwulpen** werden daar 's avonds genoteerd op 19/04 (38 ex.) en 20/04 (53 ex.)

Op 26/04 pleisterden 3 ex. **Zwarte Ruiter** op Retie Kievit en op 20 en 21/05 ook 1 ex. op Reusel Beleven.

Dagrecord van doortrekkende **Groenpootruiters** over TTP Lommel Maatheide op 21/04 met 47 ex.

De eerste **Bosruiter** liet zich al op 07/03 zien aan Retie Kievit. Vanaf 10/04 dan geregeld waargenomen aldaar en ook over TTP Maatheide. Laatste waarneming en tevens de grootste groep op 09/05 Reusel Beleven: 21 ex.

Dagrecord **Zwartkopmeeuwen** op trek over TTP Maatheide op 16/04 met 48 ex. (=zeker nog onderteld).

Dwergmeeuwen kwamen nu vooral in de derde decade van april in mooie aantallen door: 23/04 Put Rauw (33 ad. + 1 onv. ex.). Ook boven de Stortplas wordt dan graag gejaagd (25/04 = 20-tal). Laatste waarneming op 09/05 (3 ex.).

Nog een erg mooie krent was de **Reuzenster** over TTP Maatheide op 16/05!

Visdieven in kleine aantallen ook in de laatste decade van april: 25/04 Mol Grote Zandput (2 ex. rustend op boei) en TTP Maatheide (resp. 4 en 5 ex. op doortrek); 30/04 Put Rauw (2 ex.) + TTP (4 ex.). 01/05 Put Rauw (1ex.).

Ook **Zwarte Sterns** in die periode foeragerend over Put Rauw 24/04 (1 ex.); 30/04 (4 ex.) en 14/05 (6 ex.).

Op 28/03 viel 1 ex. **Velduil** in aan de zijkant van de zonnepanelenheuvel (=uit de wind) op Lommel Maatheide. Na twee uur rusten verder gevlogen.

Op 22/05 werden 3 zangposten **Nachtzwaluw** geteld op Lommel Kattenbosheide.

De eerste **Gierzwaluw** passeerde al op 18/04 TTP Maatheide en op 06/05 hingen min. 1.400 ex. boven Put Rauw.

Vanaf 25/04 verbleef 1 **Hop** in Mol-Millegem, op 07/05 werd er zelfs een tweede ex. opgemerkt zodat we even hoop koesterden op een broedgeval. De daaropvolgende periode met slecht weer heeft toen waarschijnlijk roet in het eten gestrooid, want verder in mei werden ze niet meer gesignaleerd.

Op 10/05 werden de trektellers op Maatheide aangenaam verrast door een langs vliegende **Grote Pieper**.

Duinpiepers hebben ook een duidelijke voorkeur voor de vlakte (hoe lang nog?) op Maatheide: telkens 1 ex. trok langs op 23/04, 25/04, 26/04, 08/05 en 15/05.

Eén **Engelse Gele Kwik** werd daar onderschept op 25/04 en 15/05 was DE dag van de **Noordse Gele kwikken**: over de TTP Maatheide trokken die dag niet minder dan 64 ex. en Lex Peeters vond er diezelfde dag nog 46 foeragerend op het gazon van het Kristallijn. **Paapjes** op doortrek op 26/03 aan de Molse Grote Zandput en op 23/04 1 M op het veld aan Geel Kievit.

Ook **Beflijsters** trokken weer in redelijke aantallen over TTP Maatheide dit voorjaar: 30/03 2!), 16/04 (1), 18/04 (59!), 19/04 (62 ex. = dagrecord TTP), 21/04 (1), 23/04 (2), 24/04 (3). Op 03/04 ook 3 ex. in het Olens Broek en aan 't Kristallijn op 16/04 (2MM, 1W) en op 17/04 nog 1 M ter plaatse.

Zangpost **Snor** (dikwijls samen met **Sprinkhaanzanger** (Foto) te horen) aan Mol Grote Zandput van 14/04 tot 02/05.

Rietzangers lieten zich horen op 17 en 18/04 aan Retie Kattestaart en op 29/04 aan Postel Wateringen.

Zelfs een **Grote Karekiet** zakte af naar onze contreien: van 24/05 tot 31/05 zingend aan Retie Kattestaart.

Op 19/03 vielen 2 **Buidelmezen** in aan de Molse Grote Zandput, op 23/04 riep vermoedelijk 1 ex. aan Put Rauw en op 29/04 werd nog 1 ex. gehoord op de Postelse Wateringen.

Op 17/03 nog 1 **Klapekster** aanwezig op Mol Grote Zandput. Laatste waarneming op 31/03 aan 't Kristallijn. Van 18/03 tot zeker 25/03 vertoefde ook 1 ex. op de Kattenbosserheide in Lommel.

Nog een verrassing voor onze trektellers was de **Raaf** die op 13/03 overtrok naar noordoosten.

Op 27/03 zat een **Europese Kanarie** te zingen tussen de huizen van het gehucht op Lommel Dorperhei.

Met min. 10 **Putters** op 04/04 in de populieren aan Retie Kattestaart en 2 MM, 3 WW **Goudvink** op 13/03 op De Maat Mol kunnen we dit rijkgevulde vogeloverzicht afsluiten.

Wil je nog meer weten over de vogelactiviteit in de regio, log dan in op het Birdingkempforum of ga een kijkje nemen bij waarnemingen.be (Meanderland) of trektellen.be (trektelpost Kristallijn-Maatheide).

NOG ANDERE BIJZONDERE WAARNEMINGEN:

Op 19/03 vond Lex Peeters een **Heikikker** in het Waaltjesbos Lommel en op 25/03 hoorde Jef Sas de **Rugstreepadden** al roepen op De Maat en Den Diel.

Op 02/05 kon Lex Peeters fel gekleurde **Levendbarende Hagedissen** fotograferen op de Balimgronden in Lommel (zie Birdingkempforum).

Op 26/04 zag een werknemer van Janssen-Baeck hoe een **Bever** voor de spoorwegbrug in Balen uit het kanaal probeerde te klimmen. Ook op De Maat werden in die periode Bever knaagsporen gevonden.

Wat insecten betreft: de ontdekking van een **Ruigtewolfsspinn** (foto op insectskempen) op 14/04 op Maatheide (= een met uitsterven bedreigde soort in België) en de aanwezigheid van **Landkokerjuffers** op 04/04 in het Buitengoor en Meergoor (zie NP-flits van 06/05 voor tekst en foto's) .

De eerste **Veldparelmoervlinders** vlogen nu (vanaf 16/05) een week later dan vorig jaar en ze waren dit jaar in groten getale aanwezig dankzij een geslaagd voortplantingsseizoen. Wat wordt het volgend jaar?

JEF SAS

Brandhout te koop!

Het is herfst, en dat is de ideale periode om houtkanten te knotten, bossen te dunnen, kruinhout van gekapte populieren op te ruimen, enz. In de verschillende natuurgebieden in onze regio ligt heel wat van dit soort beheerwerk te wachten op werklustige leden, sympathisanten of omwonenden. Wie in deze tijden van hoge stookolie- en gasprijzen de gelukkige bezitter is van een open haard of een houtkachel, kan bij Natuurpunt terecht voor de aankoop van eerste kwaliteit brandhout. Deze winter in de aanbieding: Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, zwarte els, berk en grove den. Doorgaans vers op stam en nog zelf te oogsten, soms ook al gekapt en gewoon op te laden. Echter nooit in blokjes gekapt; dat moet je in ieder geval nog zelf doen. Een fijne combinatie van natuurbeheer, lichaamsbeweging en fondsenwerving voor het goede doel!

De prijzen van het brandhout zijn zeer democratisch. Je mag rechtstreeks contact nemen met het beheerteam van een natuurgebied in je buurt, of je kunt de centrale bellen: Jan Dirkx. We zorgen ervoor dat jouw karretje snel gevuld raakt!

Meer info: Jan Dirkx, 014-58 64 64, 0479-42 68 74, j.dirkx@telenet.be

Digiavond door de leden in Mol - vrijdag 8 oktober !!!

Eddy Vaes deed het in het beschermd natuurgebied "*de Pantanal*" in Brazilië!

Aloïs Schoofs deed het in zijn *tuin*, het *Buitengoor*, het *Meergoor*. Ook het in Z-W Spanje gelegen *Extremadura* en de *Etna* in Sicilië trokken zijn aandacht!

Fred Nevelsteen liet zich verleiden door de Franse neus: *Bretagne*!

Jef Eykmans schuimde onze *hele regio* af! Van anderen blijft het nog een verrassing! Eén ding is zeker: ze zullen ons van alles laten zien én ons misschien enkele "knepen van het vak" verklappen die ze gebruikten bij het maken van die **natuurfoto's**.

Vrijdag 8 oktober a.s. om 20 uur in Ecocentrum De Goren, Postelsesteenweg 71, Mol-Rauw.

Meer info: Fons Van Vlerken, tel. 014-31 76 33, e-mail: alfons.van.vlerken@telenet.be of Jan De Schepper, tel. 014-81 12 53, e-mail: jandeschepper1@skynet.be.

Spaghetti-avond – zaterdag 6 november

Zaterdag 6 november kan je **vanaf 17 uur** terecht in de **parochiezaal van Mol-Achterbos** (Achterbos 78) voor een stevig spaghetti-maal. Natuurpunt Netebronnen organiseert dit jaarlijks eetfestijn ten voordele van de natuur in de regio. De centjes voor het natuurbehoud zijn méér dan welkom, maar in de eerste plaats moet dit een moment van gezelligheid en ontmoeting zijn voor al wie de natuur een warm hart toedraagt. De organisatie van de avond is in handen van de 'werkgroep evenementen', een groep enthousiaste Natuurpunters die niets aan het toeval wil overlaten. Je spaghetti zal tot in de puntjes verzorgd zijn!

De vleeseters krijgen een speciale **spaghetti à la Galloway** geserveerd met vlees van hormonen- en dioxinevrije Schotse runderen uit de gebieden van Natuurpunt. Voor **vegetariërs** is een apart sausje voorzien. De prijs bedraagt 8 euro per persoon, een kinderportie kost 4 euro.

Om alles in goede banen te kunnen leiden, zouden we het erg op prijs stellen indien de liefhebbers op voorhand zouden **inschrijven**. Breng gerust heel je familie en al je kennissen mee, maar geef **eerst even een seintje aan Jürgen Verreyt**. Dat mag in extremis tot vrijdagavond 5 november of zelfs nog de zaterdag zelf, maar het is uiteraard veel leuker als je vroeger een mailtje stuurt. Ook kandidaat-helpers mogen zich melden! Neem gerust even contact met Jürgen Verreyt, coördinator van die avond.

Meer info: bij voorkeur via e-mail: jurgen.verreyt@telenet.be, tel. 0497-70 63 08 of 014-32 37 85.

jan kok tuinarchitectuur

0474 888 166 - regio Mol - info@jankok.be

totaalconcept tuin & landschap - hedendaagse & tijdloze tuinstijlen
exclusief tuinontwerp - aanleg tuinen - verhardingen - vijvers
boomverzorging - onderhoud van tuinen - particulier & bedrijven

R&R voor al je ecologische, duurzame,
ambachtelijke schilder en decoratiewerken

- ✿ Schilderen met natuur-
verven
- ✿ Kaleien: eeuwenoude
schildertechniek
- ✿ Behangen
- ✿ Tadelakt: natuurproduct van kalk,
waterafstotend
- ✿ Renovatie met leem en oude kalkbepreisteringen
(hydraulische luchtkalk)
- ✿ Kalkverven, mooi kleurenpalet
- ✿ Trassbezettingsrenovatie: voorloper van cement
- ✿ Plaatsing van fermacell-platen afgewerkt met
kalkpleister
- ✿ Ook traditionele schilderwerken
- ✿ Informeer over al deze technieken of bestel je
producten op 014/82.03.19 of 0496/90.44.98

René en Raymond Wils, Bergen 3 - 2490 Balen
014/81.76.85 - 0496/12.30.42 - 0496/12.49.29

rene-wils@hotmail.com
raymondwils@hotmail.com

*Natuurverf komt uit biologische teelt,
volledig composteerbaar, geen petrochemie,
geen giftige stoffen.
Goed voor jezelf, goed voor het milieu!*

Dag van de Natuur - zaterdag en zondag 20 & 21 november 2010

Op de dag van de Natuur nodigen we iedereen uit om een handje te komen helpen in onze natuurgebieden het Griesbroek in Balen (21/11), het Zammelsbroek in Geel-Oosterlo (20/11) en het Malesbroek-De Hutten in Meerhout-Zittaart (21/11)!

Een mooi stukje natuur vraagt veel werk. Veel werk dat soms door een professionele ploeg arbeiders wordt uitgevoerd, maar in veel gevallen zijn het lokale vrijwilligers die aan de slag gaan. Bijna elk weekend is een aantal vrijwilligers aan de slag om beheerswerken te doen. Op de dag van de Natuur wil Natuurpunt iedereen betrekken bij het beheer van onze natuurgebieden. Niet alleen omdat vele handen het werk lichter maken maar ook omdat je de natuur zo op een andere manier kan ontdekken.

Onze vrijwilligers staan klaar om al je vragen te beantwoorden. Nadien mag je zelf aan de slag en daarvoor hoef je absoluut geen ervaren groenarbeider te zijn. Iedereen is welkom, van klein tot groot. Wij beloven je een gezellige dag met een hapje en een drankje en heel wat gezond zweet in de volle natuur.

HET ZAMMELSBROEK – ZATERDAG 20 NOVEMBER

In het Zammelsbroek zal er vooral gehakseld en gemaaid worden. We starten zaterdagmorgen om 9 uur, afspraak aan de kerk van Geel-Oosterlo.

Zorg zeker en vast voor werkhandschoenen en stevig schoeisel. 's Middags krijg je van Natuurpunt een lekkere lunch voorgeschoteld.

Meer info krijg je bij Koen Thibau, gsm: 0498-12 47 29, mail: koenthibau@hotmail.com.

HET GRIESBROEK – ZONDAG 21 NOVEMBER

In het Griesbroek gaan we op één van onze drogere stukken werken. We gaan er maaien, het maaisel afvoeren, ... om er een ideaal biotoop te creëren voor de veldparelmoervlinder, een zeldzame vlindersoort die in ons natuurgebied nog voorkomt.

Je kan een hele of een halve dag komen meewerken. 's Morgens starten we om 9 uur of je kan ook 's middags starten om 13 uur. Afspraak telkens aan taverne De Waterhoek. We werken tot 17 uur. Natuurpunt zorgt voor soep en voor een hapje en een drankje. Indien je de ganse dag komt meewerken, moet je wel zelf voor een picknick zorgen.

Meer info krijg je bij Dirk Geenen, e-mail: geenen.dirk@skynet.be, tel. 014-30 38 54 of 0472-47 96 20.

HET MALESBROEK-DE HUTTEN IN MEERHOUT-ZITTAART – ZONDAG 21 NOVEMBER

In ons natuurgebied Malesbroek-De Hutten gaan we het biotoop verjongen in de Keyfheide. Dit omdat we hopen hier ooit de Nachtzwaluw opnieuw te kunnen verwelkomen. We spreken af aan de parking aan taverne Luihoeve (langs de Bredestraat, zijstraat van de baan van Meerhout-Zittaart naar Geel) om 9 uur en om 13 uur. Je hebt dus de keuze tussen een hele of een halve dag meewerken. Als je een hele dag komt meewerken, moet je zelf een picknick voorzien. Natuurpunt zorgt voor een aanvullend hapje. Meer info krijg je bij Luc Vandenbergh, 0499-63 20 07, luc.vandenbergh@skynet.be

Breng zeker werkhandschoenen mee en zorg voor stevig schoeisel. Tot dan!

Verantwoorde vleesproductie: geniet ervan!

NATUURPUNT GROTE NATUURBESCHERMER ... MAAR OOK GROTE BOER!

Veel van de terreinen die Natuurpunt beheert, zijn meestal "marginale" lappen grond. Natuurpunt "imiteert" er vaak in zekere zin het oude landgebruik... wat alleen mogelijk is dankzij de inzet van talloze vrijwilligers, professionele beheersploegen, ... en niet te vergeten onze grazers! Natuurpunt zelf beschikt over een kudde van zo'n 700 Schotse Galloway-runderen. Deze dieren komen toe met wat er in de terreinen groeit en bloeit en behoeven nauwelijks verzorging. Zelfs de koudste winter deert hen niet.

VLEES MET SMAAK ZONDER "BIJSMAAK"

Begrazing is in essentie een slimme manier om voor de mens oneetbare gewassen zoals gras en bladeren op een eenvoudige wijze (je moet niet eerst zaaien, oogsten, voeren, ...) om te zetten in voedsel (vlees, kaas en boter). Jaarlijks slachten we de overtallige stieren en een aantal koeien. Zo houden we onze kudde optimaal, en ... het brengt extra geld in het laatje!

Veeakker (een geëngageerd slagerijbedrijf uit Leuven) verwerkt het vlees van deze dieren.

Over het Kanaal apprecieert men al eeuwenlang het smakelijke Galloway-vlees. Het vlees van onze dieren is echt een klasse apart! Op www.eatwild.com vind je meer info over de voordelen van exclusieve grasvoeding.

NATUURPUNT-VLEES AAN HUIS GELEVERD

We willen onze leden graag als eerste laten meegenieten van een (h)eerlijk stuk Natuurpunt-vlees en daarom organiseren we samen met Veeakker een **3-maandelijkse levering aan huis in de regio Meanderland**.

Al het vlees is vacuüm verpakt, voorzien van een etiket en wordt meteen diepgevroren, want hygiëne evenals behoud van smaak en voedingswaarde staan voorop. Ontdooien doe je best door het vlees in de verpakking een kwartiertje in koud water te leggen.

De enige voorwaarde is dat er per levering voor minstens 1.000 euro wordt verkocht. Daarom mikken we op minstens 10 leden die voor minstens 100 euro kopen. Je kan natuurlijk ook je familie of kennissen hierbij betrekken want op elke verpakking staat de prijs vermeld.

Belangrijk: als lid van Natuurpunt ontvang je **5% korting voor een bestelling vanaf 100 euro**. Bovendien engageert Veeakker zich om **15% van het totale aankoopbedrag** door te storten naar het reservatenfonds van onze afdeling.

Concreet:

1. In Meander verschijnt telkens een bericht om er aan te herinneren dat het weer tijd is om Natuurpunt-vlees te bestellen. In de toekomst zullen ook andere producten zoals schapenvlees afkomstig van natuurbegrazing aangeboden worden.
2. Uiterlijk 1 maand na het verschijnen van Meander worden de bestellingen afgesloten. Later binnengekomen bestellingen verschuiven naar de volgende levering.
3. De bestelbon kan opgevraagd worden bij Jürgen Verreyt.

Meer info: Jürgen Verreyt (jurgen.verreyt@telenet.be / 0497-70 63 08 / 014-32 37 85)

KAISERSTUHL 2010 – Natuurvierdaagse Natuurpunt Netebronnen

DAG 1 – DONDERDAG 13 MEI 2010

We vertrokken 's morgens vroeg in Mol-Gompel met 3 auto's richting Kaiserstuhl.

De Kaiserstuhl ligt aan de oostelijke rand van de Boven-Rijnvlakte in het zuiden van Duitsland naast het Zwarte Woud. Er heerst een droog, warm klimaat en hierdoor is de Kaiserstuhl één van de warmste en zonnigste streken van Duitsland. Dit zorgt voor ongebruikelijke soorten planten en dieren zoals op de Badberg, een prachtige kalkheuvel. Zo is de Kaiserstuhl een van de plekken met de grootste verscheidenheid aan orchideeën in Europa, wel meer dan 35 soorten.

We waren dit jaar met een beperkt aantal deelnemers, maar met weinig volk kan het ook heel gezellig zijn.

Tijdens onze tussenstops onderweg was de sfeer van onze vierdaagse al vlug gezet. Gaston werd omgedoopt tot Brilsmurf. Tijdens onze eerste ontbijtstop was Gaston zijn bril verloren. Bij een vlugge plaspauze werd de bril terug gevonden: vooraan in de broek van Gaston!

Nadat we ingecheckt hadden in ons hotel, hebben we nog een verkennende wandeling gemaakt. Aan het begin van die wandeling zagen we een Zwarte roodstaart aan de kerk. Tussen de uitgebloeide fruitbomen hoorden we Zwartkopgrasmussen met een bijzonder liedje, zagen we een Torenavalk biddend boven de wijnranken en hoorden we een Bosrietzanger tussen de aspergebedden.

We wandelden tot aan de Ellenbuch. Dit is het zicht van een amfitheater vol geplant met fruitbomen: krieken, appels, peren en pruimen. Dit dal dient als vluchtbaan voor de koude lucht. Hier is er dus geen wijnbouw. We hadden wel een mooi uitzicht op de Totenkopf, het hoogste punt van de Kaiserstuhl.

Een Grote Bonte Specht vloog van boom tot boom en in de verte zagen we onze eerste Bijeneters met hun karakteristieke vlucht en roep. Een Buizerd of Wespendif (?) had een oud kraaiennest opgefleurd met een groen takje. Na een kleine regenbui hoorden we de mooie zang van de Europese kanarie.

's Avonds kregen we een avondmaal op zijn Duits: erg lekker maar veel te veel! Deze eerste dag was ondanks het wat mindere weer al zeker geslaagd.

Jeanne Horemans

DAG 2 – VRIJDAG 14 MEI 2010

Om 6 uur 's morgens al kwam onze gids, Hans Ondraczek, in volle vaart op het kerkpleintje aangesjeesd in zijn autootje. Daarmee wisten we dadelijk dat deze bioloog ons de volgende twee dagen enthousiast zou laten kennismaken met de fauna en flora van de Kaiserstuhl.

We gingen op vroeg morgenverkenning op de hellingen (met wijngaarden) rond Ihringen. De doelsoort liet zich al vlug bewonderen: roepende Hoppen in vlucht en in zit. Door gericht ophangen van nestkasten ging men hier van 20 naar 90 broedparen. Hoofdvoedsel = Veenmol!

Ook een Draaihals kwam mooi op een paaltje voor ons zitten zingen. Verder nog Wielewaal, Tortel, Roodborsttapuit (ca. 150 paar), Kneutjes en een jagende Sperwer in het dorp.

Na het ontbijt naar de Schlossberg in Staufen met onderweg al Zwarte en Rode Wouw. Ook hier kregen we prachtobservaties van onze doelsoorten: een foeragerende en een zingende Cirlgors, mannetje en vrouwtje Grauwe Klauwier in de haagkant. Ook de Orpheusspotvogel kregen we op een presenteerblaadje aangeboden in de kiezelgroeve van Bremgarten. Een prachtig zingend mannetje op de top van een Budleia. Hier ook onze eerste Nachtegalen en veel activiteit in en rond een Oeverzwaluwkolonie, spijtig genoeg zonder Bijeneters!

Wandeling en picknick langs een nabijgelegen vliegveldje leverde nog Veldleeuwerik, en toch ook verrassend, zelfs voor onze Hans, een Paapje op. Dan op naar Freiburg stad voor een koffie (in Brasil) en de "Alpenseglers". Maar de vogels gaven niet thuis aan de school noch aan de mooie kerk in het park.

Na weer een rijkelijk maal in het hotel bracht Hans ons eerst bij een Steenuilverblijf. Zonder succes deze keer zodat we die avond nog een kort bezoek konden brengen aan de grote wijnfeesten in ons dorpje, Oberrotweil. Ook daar is de streek dus bekend voor: om beurt feest in elk dorp door de wijngenootschappen!

DAG 3 – ZATERDAG 15 MEI 2010

In de voormiddag excursie door de beschermde restanten van de indrukwekkende holle wegen 'am Bitzemberg' (gemeente Birkensohl). Weer Draaihals zingend op een paaltje voor ons, Hoppen, Wielewalen, Ringmussen, Wespddieven en 1 Bosrietzanger in een rietkraagje.

Tegen de middag klaarde het weer nog uit en dat was uitstekend voor ons bezoek aan de Badberg met zijn enorm rijke kalkgraslanden met o.a. 280 soorten wilde bijen! Gilbert, waar zat je? Bij de picknick op de helling prachtig zicht op een onder ons jagende Zwarte Wouw met ook nog Soldaatjes, Aangebrande – en Bokkenorchissen voor onze neus. Voor de Smaragdhagedis was het nog niet warm genoeg, maar een Hazelworm liet zich wel betrappen.

Ook vlinders werden actief wanneer de zon erdoor kwam: Veld- en Moerasparelmoer, Dwerg-, Klaver-, Icarus – en Bruin Blauwtje, Oranjetipje en Boswitje en zeker niet te vergeten de fotogenieke vlinderhaften. Hans ging zelfs met de telescoop op zoek naar zittende exemplaren.

Hoogtepunt voor de vogelaars onder ons op de kam van de Badberg nu wel jagende Alpengierzwaluwen tot vlak voor onze voeten. Opvallend grote beestjes (= tweemaal gewone Gierzwaluw) en als toetje nog een krassende Raaf boven onze hoofden ...

Na een gevuld everzwijntje als avondmaal reden we nog 30 km de Franse Elzas in voor onze laatste doelsoort: de Griel. Deze geheimzinnige vogels lieten zich slechts heel even van ver horen, maar vielen in de velden en de groeve niet te ontdekken. Wel een dode Vos (recht voor een jachthut!), Ree en grote Hazen. Ook Tapuit, Sprinkhaanzanger, Grauwe Gors kwamen in de kijkers en een prachtig poserend koppeltje Grauwe Klauwier in het avondzonnetje.

Hier moesten we ook afscheid nemen van onze zeer gedreven gids, Hans, die voor inventarisatieonderzoeken van salamanders en kikkers een eigen val (plastic fles met ingenieus vlottersysteem) had ontwikkeld. Dit leek me zelfs een geschikte oplossing om

Brulkikkerlarven te kunnen wegvangen in onze wateren ... Misschien nog eens contact opnemen voor een ontwerp-tekening?

Jef Sas

DAG 4 – ZONDAG 16 MEI 2010

Op de dag van terugkeer klaarde de hemel open en werd het wat warmer. Verdorie! Bij zo'n weer hadden we op de Kaiserstuhl misschien wel een Smaragdhagedis te zien gekregen.

Maar nu hadden we dus wel kans op reptielen en amfibieën op onze voorziene stop in België in de vallei van de Bocq in Purnode. Langs de oude spoorlijn met verlaten steengroeven kregen we op de brug een Muurhagedis te zien. We hadden ook gehoopt op zonnende Gladde slangen en Ringslangen, maar hiervoor was het struikgewas in de bermen waarschijnlijk te drastisch weggesnoeid. De oude spoorlijn met nu zelfs een toeristisch treintje was helaas niet meer zo interessant als vroeger. Voor een goede kans op reptielen en amfibieën moet je nu wellicht verder weg gaan zoeken in de verlaten steengroeven (ook broedplaats van Oehoe), maar daar hadden we na de lange terugreis de tijd niet meer voor.

Op terugweg langs de Bocq zagen we nog Witte en Grote Gele Kwik en vonden we bij een waterstuw een mooi plekje voor de groepsfoto. Het betere weer hier zorgde ook voor heel wat vlinderactiviteit nu. We moesten op het terrasje in Purnode nabij de brouwerij 'du Bocq' zowaar de schaduw opzoeken om een afsluiter te drinken op deze frissere, maar niettemin wederom geslaagde vierdaagse met tal van prachtwaarnemingen in een bijzondere regio.

Marc Meeus

20e NATUURVIERDAAGSE in 2011 - TEXEL donderdag 2 t.e.m. zondag 5 juni 2011

Voor onze jubileumvierdaagse trekken we opnieuw naar waar we 20 jaar geleden begonnen zijn: TEXEL! Het werd die eerste keer een onvergetelijke reis met 100-den Wespandieven over de duinen en diverse Roodpootvalken tot op het strand. Trekvogels, opgestuwd naar de kust, door een dagenlange (erg!) warme oostenwind.

We zullen verblijven in een gezellig hotel aan de waddenkant op basis van halfpension. Richtprijs: 320 EUR/persoon (busreis en huur fiets inbegrepen). De plaatsen zijn ook nu weer beperkt tot 28 personen (= 14 kamers), dus als je er zeker bij wil zijn, stort dan zo vlug mogelijk 120 EUR/pers. als voorschot op rek. nr. 001-1577791-65 van NP-Netebronnen met vermelding "vierdaagse 2011 – Texel". NU DOEN, want de interesse voor deelname is groot!

Op het (voorlopige) programma: bezoek aan Ecomare, excursies in diverse natuurgebieden (o.a. de Slufter, de Horsmeertjes, de Muy, ...), één fietsdag met natuurexploratie, ...

Het loont dus echt wel de moeite om het grootste waddeneiland Texel te (her)ontdekken!

Behaag onze Kempen

Sinds 1994 wordt in onze regio een sensibilisatieactie en een bomen- en struikenverkoop georganiseerd onder de naam "Behaag onze Kempen". De initiatiefnemers zijn 22 Kempense gemeentebesturen, de intercommunale IOK en de natuurverenigingen JNM, Natuurpunt en Velt.

Ook dit jaar kan je vanaf nu weer voor informatie en bestellingen terecht op de website van de IOK (www.iok.be, doorklikken naar Milieu en dan naar Behaag onze Kempen).

Je vindt er informatie over ecologische siertuinen, over het nut van streekeigen boom- en struiksoorten, over het aanleggen, aanplanten en onderhouden van een ecotuin vol leven en over de keuze van de goede soorten voor jouw tuin.

Behalve inheemse en streekeigen bomen en struiken worden ook fruitbomen, vruchtbomen, kleinfruit en steunpalen tegen interessante prijzen aangeboden. De bomen en struiken kunnen los of per stuk aangekocht worden. Er worden ook twee haagpakketten aangeboden, elk bestaande uit 2 à 3 soorten en aangepast aan drogere of nattere gronden. Een haagpakket heeft een prijsvoordeel t.o.v. los plantgoed.

Bestellen kan via het online bestelformulier dat je vindt op de website van de IOK. Voor grote bestellingen en haagplantsoen zijn kortingen voorzien.

Het plantgoed moet je afhalen op een vooraf gekozen afhaalplaats op zaterdag 20 november tussen 9.30 en 11.30 uur. Betalen doe je bij het afhalen van het plantgoed. Op vele afhaalplaatsen wordt je geholpen door vrijwilligers van Natuurpunt. De winst wordt door onze vereniging gebruikt voor de aankoop van natuurgebied in onze regio. Een win-win verhaal voor iedereen dus!

